

1917 ECANİB İSTATİSTİKLERİNE GÖRE ADANA'DAKİ ECNEBİLERİN DURUMU

Salim GÖKÇEN*

ÖZET

Bu çalışma, 1917 ecanib istatistiklerine göre Adana dâhilinde ikâmet ve seyahat eden yabancıların durumunu konu edinmiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında devletin yabancılara mahsus yaptığı yeni düzenlemelerin yanı sıra, incelenen dönemdeki yabancıların nüfus oranları, dini durumları, yaşları, meslekleri, Adana nüfusu içindeki oranları ve hangi ülke vatandaşı oldukları gibi ön plana çıkan birçok husus incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı, Ecnebiler, Adana,*

ABSTRACT

This study, concerns the status of foreigners who were accommodating and traveling within the Adana borders according to 1917 statistic of the foreigners. So many significant issues on foreigners such as the amount of their population, religious status, ages, professions, ratios, in the total population in Adana, and their nationalities as well as the new regulations arranged for foreigners by the state period World War I were analyzed in this study.

Keywords: *Ottoman Empire, World War I, Foreigners, Adana*

Giriş

Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlere tanıdığı imtiyazlar ile ecnebler arasında doğrudan bir bağlantı vardır. Osmanlı Devleti, tarihi süreç içerisinde bir-

* Prof. Dr., Erzincan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü,
e-mail: sgokcen@erzincan.edu.tr

Müslim-gayrimüslim kayıtları eksiksiz bir şekilde belirtildiği gibi, genellikle yaş aralıkları ve meslek gruplamalarında ecnebilerin tamamı tasnife tabi tutulmamıştır.

Adana vilayeti dâhilinde yapılan sayım neticesinde de Adana vilayetindeki ecnebilerin durumu ortaya konulmuştur. Bu sayımın neticesi, gerek tablo gerekse grafik şeklinde kaydedilmiştir. Oluşturulan tabloya göre; Adana vilayetindeki ecnebî miktarı toplam: 1.683 kişidir ve söz konusu ecnebiler sırası ile İran, Yunanistan, Avusturya-Macaristan, Almanya, İtalya, İsviçre, Bulgaristan, Fransa, İspanya, Amerika, Romanya, Karadağ ve İngiltere tebâsı olan kişileri ihtiva etmektedir.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi - İlgili Belgeler

II. Araştırma Eserler

ALTUĞ, Yılmaz; *Yabancıların Hukuki Durumu*, İstanbul 1963.

BOZKURT, Gülnihal; "İslâm Hukuku'nda Müste'menler", *Prof. Dr. Fadıl H.Sur'un Anısına Armağan*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1983. s.361-379.

CİN, Halil - AKGÜNDÜZ, Ahmet; *Türk Hukuk Tarihi*, Konya, 1989.

GÖKÇEN, Salim – GÜL, Abdulkadir, "Kapitülasyonlar Kaldırıldıktan Sonra Osmanlı Devleti'ndeki Ecanibin Durumu (R.1333 / M.1917 Ecanib İstatistikleri)", *Tarihin Peşinde*, S:3, (Nisan 2010), s.151-171.

GÜL, Abdulkadir – GÖKÇEN, Salim; *Son Dönem Osmanlı Nüfusu ve Ecnebiler Meselesi*, Cedit Neşriyat, Ankara, 2010.

IMBER, Colin; *Şeriattan Kanuna Ebussuud ve Osmanlı'da İslami Hukuk*, (çev: Murteza Bedir), İstanbul, 2004.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.; "Ahidname", *DVİA*, I, (İstanbul, 1988), s.536–540.

PAKALIN, Mehmet Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II, İstanbul, 1993.